

POSTANOWIENIE

Dnia 12 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Renata Żywicka

w sprawie z powództwa A. M.
przeciwko P. S.A. z siedzibą w W.
o przywrócenie do pracy,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 12
czerwca 2024 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego we
Wrocławiu
z dnia 9 marca 2023 r., sygn. akt VIII Pa 148/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od P. S.A. z siedzibą w W. na rzecz A. M. kwotę
240 zł (dwieście czterdzieści złotych) wraz z odsetkami
wynikającymi z art. 98 § 1¹ kpc tytułem zwrotu kosztów
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 9 marca 2023 r., VIII Pa 148/21, Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu oddalił skargę o wznowienie postępowania zakończoną wyrokiem z dnia 19 marca 2020 r., VIII Pa 9/20 Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu oraz zasądził

od strony pozwanej R. S.A. z siedzibą w W. na rzecz powoda A. M. kwotę 120 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu wznowieniowym.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku pozwany zarzucił naruszenie:

1. art. 403 § 2 k.p.c. w zw. z art. 407 § 1 k.p.c.; 2. art. 403 § 2 k.p.c.

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący uzasadnił potrzebą wykładni przepisu art. 403 § 2 k.p.c. poprzez zbadanie czy środkiem dowodowym wykrytym w rozumieniu tego przepisu może być wyrok karny wydany wprawdzie jeszcze przed uprawomocnieniem się zaskarżonego skargą o wznowienie postępowania orzeczenia, ale o którym strona postępowania cywilnego (która nie występowała uprzednio jako strona w postępowaniu karnym) dowiedziała się już po jego wydaniu.

Mając na uwadze powyższe skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu we Wrocławiu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia skargi o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 19 marca 2020 r. (VIII Pa 9/20) z pozostawieniem temu Sądowi orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego oraz o zasądzenie od powoda na rzecz strony pozwanej kosztów procesu za postępowanie kasacyjne, w tym kosztów zastępstwa procesowego za to postępowanie według norm przepisanych - wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powód wniósł o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie, na wypadek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania o oddalenie skargi kasacyjnej pozwanego, a nadto o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania kasacyjnego - kosztów zastępstwa procesowego radcy prawnego, według norm prawem przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Na wstępie warto podkreślić, że Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest Sądem powszechnym trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia Sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej, jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. W konsekwencji tego, w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się z tzw. przedsądem, polegającym między innymi na możliwości odmowy przez Sąd Najwyższy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), a jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Ustawodawca konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) oraz obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego, na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyslać. Skarga kasacyjna jest wszak szczególnym środkiem zaskarżenia, realizującym przede

wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007; z dnia 10 marca 2008 r., III UK 4/08, LEX nr 459291; z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 404134 i z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 406392).

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. skarżący ma obowiązek nie tylko określić, które przepisy wymagają wykładni, ale także wskazać, na czym polegają poważne wątpliwości związane ze stosowaniem tych przepisów wraz z podaniem doktrynalnego lub orzeczniczego źródła tych wątpliwości. Konieczne jest opisanie wątpliwości, wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej. Jeżeli zaś skarżący powołuje się na rozbieżności w orzecznictwie, to zobowiązany jest przytoczyć te rozbieżne orzeczenia sądów, przy czym musi wykazać, że występująca w nich rozbieżność ma swoje źródło w różnej wykładni przepisu albo że wykładnia dokonana przez sąd drugiej instancji jest sprzeczna z jednolitym stanowiskiem doktryny lub orzecznictwa Sądu Najwyższego. Ponadto, ze względu na publiczne cele, jakie ma do spełnienia rozpoznanie przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej, skarżący powinien także wykazać celowość dokonania wykładni przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej (postanowienie Sądu Najwyższego z 14 grudnia 2012 r., III SK 29/12, LEX nr 1238124; z 24 października 2012 r., III CSK 18/12, LEX nr 1375408; z 4 kwietnia 2012 r., III SK 39/11, LEX nr 1170697, K. Flaga-Gieruszyńska, A. Zieliński, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Wyd. 11, Warszawa 2022).

Wniosek o przyjęcie skarga kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia wskazanych wymogów.

Skarżący podnosi potrzebę wyjaśnienia, czy środkiem dowodowym wykrytym w rozumieniu art. 403 § 2 k.p.c. może być wyrok karny wydany przed uprawomocnieniem się zaskarżonego skargą o wznowienie postępowania orzeczenia, ale o którym strona postępowania cywilnego dowiedziała się już po jego wydaniu.

Podnoszone przez skarżącego zagadnienie było już przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego zwraca się uwagę, że możliwość wznowienia postępowania na podstawie art. 403 § 2 k.p.c. jest uzależniona od zaistnienia łącznie trzech przesłanek. Po pierwsze, wykrycia po uprawomocnieniu się wyroku nowych okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które istniały w toku postępowania, ale nie zostały w nim powołane. Po drugie, możliwości ich wpływu na wynik sprawy i po trzecie, niemożności skorzystania z nich przez stronę w poprzednim postępowaniu (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 2010 r., II PZ 12/2010). Utrwalony jest pogląd, że możliwość powoływania nowych faktów i dowodów jest ograniczona jedynie do tych okoliczności i środków dowodowych, które istniały już w okresie trwania zakończonego postępowania (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 października 2005 r., IV CZ 96/2005; z dnia 12 listopada 1998 r., II UKN 306/98 OSNAPIUS 1999 nr 3, poz. 3; uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 21 lutego 1969 r. III PZP 63/68 OSNC 1969 nr 12 poz. 208). "Okoliczność faktyczna" stanowi równoważną i samodzielną podstawę wznowienia postępowania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 lipca 1982 r., II CO 4/82, LEX nr 8443). Jak wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 26 kwietnia 2010 r., I PZ 6/10 (LEX nr 1515358) hipoteza omawianego przepisu opisuje dwie sytuacje. Pierwsza dotyczy przypadku, gdy strona po prawomocnym zakończeniu sprawy wykryje okoliczność, która istniała wcześniej, lecz nie była jej znana, nie mogła się więc na nią uprzednio powołać. Wtedy przedstawiane dowody na "wykrytą" okoliczność nie muszą istnieć przed prawomocnym wyrokiem. Wystarczającą podstawą jest ta "wykryta" okoliczność. Za taką koncepcją opowiedział się Sąd

Najwyższy we wskazanym wyżej postanowieniu II CO 4/82 oraz w postanowieniu z dnia 15 maja 2007 r., V CZ 36/07 (LEX nr 442637), z którego tezy wynika, że z uwagi na rozdzielenie kategorii "środka dowodowego" i "okoliczności faktycznej", jako uzasadniających podstawę wznowienia z art. 403 § 2 k.p.c., samo ustalenie, że środek dowodowy zaistniał po uprawomocnieniu się wyroku w postępowaniu, którego wznowienia się żąda, nie wystarcza do rozstrzygnięcia, że nie zachodzi podstawa wznowienia, może ją bowiem stanowić okoliczność faktyczna istniejąca jeszcze przed uprawomocnieniem się wyroku w poprzednim postępowaniu. W tym przypadku samodzielną podstawą wznowienia postępowania jest zatem "wykryta okoliczność". Druga sytuacja objęta hipotezą art. 403 § 2 k.p.c. dotyczy przypadku, gdy strona przedstawia środek dowodowy wykryty później (po prawomocnym zakończeniu sprawy), ale konieczne istniejący wcześniej (przed prawomocnym rozstrzygnięciem sprawy) - a więc środek dowodowy, z którego nie mogła skorzystać - na okoliczność znaną jej wcześniej, a więc taką, której istnienia nieskutecznie dowodziła w poprzednim postępowaniu, objętym skargą o wznowienie postępowania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UZ 41/2007. Zatem podstawę wznowienia postępowania mogą stanowić okoliczności znane stronie postępowania przed wydaniem wyroku, których istnienia dowodzi ona w skardze o wznowienie postępowania za pomocą środka dowodowego wykrytego po wydaniu tego wyroku (por. też postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2007 r., I CZ 5/2007).

Lektura pisemnych motywów zaskarżonego wyroku wyraźnie wskazuje natomiast, że Sąd Okręgowy w pełni respektował taki właśnie kierunek wykładni art. 403 § 2 k.p.c., przyjmując go za podstawę oceny prawnej ustalonego w sprawie stanu faktycznego, z którego wynikało, że zarówno sam fakt popełnienia przestępstwa przez powoda jak i również dowód z treści wyroku z dnia 15 listopada 2018 r. Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu, nie noszą cech nowości, bowiem strona mogła z łatwością pozyskać wiedzę o zapadłym wyroku karnym. Sąd ten ocenił także, że w niniejszej sprawie nie została spełniona także przesłanka niemożności skorzystania przez stronę skarżącą z wyżej wskazanego dowodu, gdyż stał się on publicznie dostępny już w styczniu 2019 r., a postępowanie, którego wznowienia domaga się strona skarżąca przed Sądem Okręgowym we Wrocławiu zakończyło

się wydaniem prawomocnego wyroku w dniu 9 marca 2020 r. Strona skarżąca miała więc ponad rok na skorzystanie z tego dowodu w celu wykazania faktu popełnienia przez powoda przestępstwa. Ponadto Sąd Okręgowy uznał, że fakt warunkowego umorzenia postępowania karnego wobec powoda pozostaje bez jakiegokolwiek wpływu na rozstrzygnięcie w sprawie zakończonej wyrokami objętymi skargą o wznowienie postępowania.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że skarżący nie wykazał potrzeby poddania jego skargi kasacyjnej merytorycznemu rozpoznaniu. Dlatego, opierając się na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzekł jak w sentencji postanowienia. O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i § 1¹ k.p.c.

[SOP]

[ał]